

AVIZ **referitor la proiectul de Cod civil**

Analizând proiectul de **Cod civil**, transmis de Secretariatul General al Guvernului cu adresa nr.5 din 14.01.2004,

CONSILIUL LEGISLATIV

În temeiul art.2 alin.1 lit.a din Legea nr.73/1993 și art.48(2) din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Legislativ,

Avizează favorabil proiectul de Cod civil, cu următoarele observații și propuneri:

I. Observații generale

1. Anteproiectul de Cod civil a fost remis într-o formă anterioară Consiliului Legislativ în luna august 2003, ceea ce a determinat o notă cu observații și propuneri, trimisă cu adresa nr.1470 din 20.10.2003.

Se constată o receptare consistentă a unor observații cu privire la modul de redactare a unor dispoziții, îndeosebi cu privire la titlurile marginale, în domeniul adoptării unei soluții pluraliste în Capitolul V - Drepturile și obligațiile patrimoniale ale soților - consacrându-se astfel caracterul supletiv al regimului comunității legale de bunuri, modificări a unor soluții anterioare în dreptul succesoral, cum și cu privire la formularea unor texte din capitole diverse.

2. Semnalăm faptul că proiectul a suportat o revedere temeinică, prin o restructurare a multor texte, ceea ce a condus la o îmbunătățire considerabilă.

Cu toate acestea remarcăm că unele observații, inclusiv din cele arătate în cadrul observațiilor generale nu au fost însușite și deci urmează a fi reiterate, la care se vor adăuga cele ce decurg din noua redactare.

Prin natura reglementării proiectul face parte din categoria legilor organice.

3. Semnalăm că art.25 alin.(2) din Legea nr.24/2000 dispune imperativ că, în cazul proiectelor de coduri și al altor legi complexe, care interesează domeniul de activitate al justiției, Ministerul Justiției instituie **comisii de elaborare**. Potrivit aceluiași text, în componența

comisiei constituite se include **un reprezentant al Consiliului Legislativ, desemnat de președintele acestuia**, alineatele următoare prevăzând că aceste comisii întocmesc mai întâi, “pe baza unor studii și documentări științifice, **tezele prealabile care să reflecte concepția generală, principiile, noile orientări și principalele soluții ale reglementărilor preconizate**” (s.n.), care se înaintează ministerelor și celorlalte autorități publice interesate, pentru exprimarea punctului de vedere și apoi sunt definitive.

În acest caz, nu s-a procedat conform celor arătate.

3. Spiritul soluțiilor formulate și sistematica materiei vădesc faptul că autorii promovează concepția monistă, de reglementare a raporturilor de drept privat într-un singur cod, **codul civil**, înscriindu-se în tendința modernă din familia romano-germanică de sisteme juridice, inaugurată de legislația elvețiană la 1908 și 1912, consacrată apoi de legiuitorul italian în 1942 și de cel olandez în anii '70. Aceeași concepție monistă, dar într-un context specific impus de structura de stat federal a Canadei, este consacrată și de noul Cod civil al provinciei Québec, adoptat la 18 dec. 1991 și promulgat în aceeași zi. Într-adevăr, acesta este cel mai recent cod consacrand concepția monistă. Din lectura prezentului proiect se observă o puternică înrâurire a reglementării canadiene asupra concepției și soluțiilor avansate de acesta.

Se impune însă observația potrivit căreia Codul civil al provinciei Québec nu poate, el singur, să constituie modelul de urmat, chiar într-o concepție monistă, de legiuitorul unui stat unitar, cum este România. Într-adevăr, acest cod se articulează cu o seamă de **legi federale, canadiene**, situație ce n-are cum să fie întâlnită în România. Astfel, legile asupra căsătoriei, divorțului, băncilor, cambiilor, societăților pe acțiuni etc. sunt legi federale, canadiene. De aceea, autorii ar fi trebuit să se inspire mai degrabă, cel puțin în privința domeniului tematic, după codul civil italian, olandez și după legislația elvețiană, reglementări **naționale**, iar nu provinciale. Urmare a neluării în considerare a unor legislații moniste europene, descinzând din aceeași tradiție juridică romano-germanică, proiectul supus avizării nu încorporează, de pildă, reglementări privind societățile comerciale, așa cum întâlnim în codurile italian, elvețian și olandez, deși numeroase contracte recent reglementate la noi prin legi speciale (leasing, franciză, agent comercial etc.) sunt încorporate în Cartea a V-a, Obligații. În plus, față de forma anterioară a proiectului s-a renunțat la

includerea contractelor de agent, intermediere, factoring, asigurare cu multiplele sale tipuri, cont curent, contract de depunere de economii.

Sugerăm, de aceea, o revedere a tablei de materii și o regândire a **domeniului de reglementare**, chiar dacă acesta nu are cum să fie exhaustiv dar, în orice caz, să poată funcționa ca *ius commune* pentru dreptul privat românesc.

4. În multe din reglementările propuse, abundă dispoziții imperative, ceea ce conferă codului un caracter rigid, în detrimentul normelor permissive, facultative ori alternative, care sunt preponderente și de principiu într-un cod ce se vrea *ius commune* pentru dreptul privat.

5. O problemă care trebuie să stea în atenția inițiatorilor este aceea a instituirii unui cadru legislativ clar, care să conducă în final la o receptare ușoară de către cetățean, chiar fără o pregătire juridică adecvată, și să evite dispoziții stufoase, cu intercondiționări care, în final, produc dispute și invită la procese.

În această privință, dacă sunt unele domenii în care se poate considera realizat acest deziderat, în alte materii textele prezintă un mare grad de dificultate, care poate genera efecte imprevizibile.

O atenție specială trebuie să comporte și măsurile practice de realizare a posibilității efectuării mențiunilor în Cartea funciară, de care sunt condiționate conservarea și protegerea multor drepturi, sistem care nu este încă generalizat și care, deci, trebuie să facă obiectul legii de punere în aplicare a acestui Cod.

6. Proiectul cuprinde 6 cărți divizate în titluri, acestea în capitole iar capitolele în secțiuni. Cea mai cuprinzătoare este Cartea a V-a - Obligațiile - grupând deopotrivă dispoziții generale privind obligațiile și regimul a numeroase contracte, unele prin natura lor civile, altele comerciale (în total 1033 articole). Lipsesc cu desăvârșire reguli privitoare la abrogarea unor reglementări (încorporate în proiect), la soarta Codului de comerț și a multor alte legi, precum și dispoziții referitoare la intrarea în vigoare și aplicare, care fie vor face obiectul unei legi speciale pentru punerea în aplicare, fie al unei diviziuni cu dispoziții tranzitorii și finale. Un cod monist nu abolește raporturile comerciale, ci dimpotrivă, le alocă soluții specifice, pe când prezentul proiect vorbește numai de **subiecte de drept civil**, de raporturi civile; deși când fixează obiectul de reglementare al codului, enumeră deopotrivă **raporturile civile și comerciale** (art.1), la art.7 definește **situațiile juridice** ca vizând numai “**raporturi juridice civile**”... Oare cele izvorând din contractul de comision, consignație, expediere etc., reglementate în Cartea a V-a sunt raporturi civile”?

7. Titlul preliminar – Despre legea civilă – care precede cele 6 cărți este destul de pauper (10 articole), propunând o teorie a legii civile incompletă și pe alocuri *sui generis*, avansând soluții discutabile. De pildă, dispoziția art.4 privitoare la “intrarea în vigoare a legii civile” nu poate fi una specială, legea, fie ea civilă sau oricare alta, intrând în vigoare după o regulă unică. Oricum, locul unei asemenea reguli nu este în Codul civil, mai cu seamă câtă vreme ea este deja consacrată în Constituție, după revizuire.

II. Observații de conținut și de redactare

1. La **art.1**, referirea “pactele și celelalte tratate la care România este parte”, deși reprodusă după art.20 alin.(1) din Constituție, republicată. Trebuie precizat însă că în Constituție există marginala “Tratatele internaționale privind drepturile omului” care fixează contextul, pe când aici marginala este “Obiectul Codului civil”, așa încât se impune precizarea cuvenită, prin inserția în rândul 3, după termenul “tratate” a expresiei “**referitoare la drepturile omului și libertățile fundamentale**”. Totodată, chiar urmând modelul declarat în Expunerea de motive (Codul civil Québec, Dispoziții preliminare) apare mai mult decât utilă preluarea în continuare a textului inspirator, anume: “**și principiile generale ale dreptului, persoanele, raporturile între persoane, precum și bunurile**”, formulare exactă, completă și clară, absolut preferabilă celei din proiect, care omite și persoanele și bunurile, deși este de notorietate că întreaga existență *in potentia* este redusă în dreptul privat la **persoane și bunuri**, iar *in actu* la raporturi între persoane.

2. La **art.2**, în locul verbului “stabilește”, propunem un altul mai adecvat și anume “constituie”.

3. La **art.3 alin.(1)**, propunem o îmbunătățire redacțională prin introducerea prepoziției “dacă” în locul celei de “sau”, introducându-se expresia “nu este”, plasată înaintea verbului “prevăzută”.

De altfel, textul poate fi eliminat integral, din moment ce Constituția stabilește aplicabilitatea generală a legii.

Ca formulare pentru sintagma din propoziția finală “se calculează zi cu zi”, propunem expresia “se calculează **de la zi la zi**”, redându-se astfel juridic, semnificația dorită, într-o terminologie constant consacrată.

La **alin.(2)**, în locul adjectivului “ivite”, propunem sintagma “produse” ori “constituite”, termenul “ivite” limitând orizontul la faptele juridice *stricto sensu*.

4. La **art.4**, enunțul alineatului (1) este defectuos logic (orice lege este nouă când intră în vigoare, dar e nouă față de cea care o precede, corect fiind să se vorbească de legea “civilă” nu “nouă”) și necesită o formulare cât mai clară și concisă, pe care o propunem astfel: **“Legea civilă nu are putere retroactivă; ea nu modifică și nici nu suprimă condițiile de constituire și condițiile de stingere a unei situații juridice constituite sau stinse anterior intrării sale în vigoare. De asemenea, legea civilă nu modifică și nici nu desființează efectele deja produse ale unei situații juridice nestinse sau aflate în curs de realizare la data intrării sale în vigoare”**.

5. Semnalăm în cazul **art.7**, în rândul 4, după termenul “precum” se impune inserția conjuncției “și”, pentru a nu se înțelege că regimul bunurilor, capacitatea civilă a persoanelor “și altele asemenea” ar fi “fapte juridice generatoare”, ceea ce este inexact.

6. La **art.8**, alin.(2) nu se corelează cu alin.(1) și nici nu corespunde marginalei, căci nu e vorba de *analogia legis* sau *analogia iuris*, ci de o cu totul altă regulă, anume că judecătorul nu poate face operă de legiuitor (actualul art.4 C.civ.), neputând pronunța decât *in casu* și cu obligativitate *inter partes litigantes*. Textul trebuie să facă obiectul unui articol distinct. Totodată, în caz de vid legislativ, ar fi utilă o dispoziție asemănătoare celei din art.1 alin. final C.civ. elvețian care dispune că în această situație “judecătorul se pronunță **ca și cum** ar face operă de legiuitor” (s.n.), soluția lui valorând, firește, numai *in casu* nu *in genere*.

7. La **art.10**, în alin.(2) este vorba de eroare “de neînălăturat” sau invincibilă, impunându-se corecția de rigoare.

8. La **art.17**, exprimarea “nici în tot nici în parte” din alin.(2) este o superfetatie, întrucât dacă nu se poate renunța **nici în parte**, *a fortiori* (*a minori ad maius*) nu se poate renunța în tot, așa încât formularea corectă este “nici cel puțin în parte”.

9. La **art.18**, în rândul 1-2, enumerarea “naționalitatea, originea etnică” trebuie revăzută întrucât naționalitatea desemnează tocmai apartenența sau descendența etnică.

10. În Cartea I - Despre persoane, Titlul I, Dispoziții generale, nu se regăsesc referiri și la “raporturile comerciale”.

11. **Art.32**, care instituie un principiu moral cu consecințe de restabilire a dezechilibrului patrimonial, creat printr-o acțiune delictuală, ar trebui dezvoltat corespunzător prin crearea unui caz special de suspendare a cursului prescripției acțiunii **în obligarea directă** a acestor persoane, pe durata existenței minoratului sau a

incapacității, în măsura în care obligația născută nu este achitată de reprezentantul legal, din motive obiective.

Dispoziția din **alin.(2)** nu este în legătură cu aceea din alin.(1), ci trebuie plasată ca alin.(2) la art.30.

12. La **art.33**, pentru o exprimare corectă juridic, în alin.(1) rândul 3, după cuvântul “apărare”, trebuie inserată sintagma “nulitatea actului pentru” și la fel în alin.(2) rândul 3, înaintea cuvântului “incapacitatea”.

13. La **art.36**, precizăm că **ziua** este una dintre cele 7 ale săptămânii, pe când data este unică, însemnând sau cuprinzând **nr.zilei din lună, luna și anul**. De aceea, în alin.(1), pentru o exprimare corectă, sintagma “din ziua” trebuie înlocuită cu sintagma “**de la data**”, iar în alin.(2) termenul “ziua” din rândul 1 trebuie înlocuit cu “data”, după verbul “stabili” din rândul 2 urmând a se insera cuvintele “cu exactitate”.

14. La **art.38**, formularea din rândurile 1-2 “este sigură deși cadavrul nu poate fi găsit sau identificat” este preferabil să fie înlocuită cu cea din modelul de inspirație (art.92 alin.2 C.civ. québécois) “poate fi considerată certă fără a fi posibil de a dresa constatarea decesului”.

15. La **art.40**, în alin.(3) este evident că instanța nu poate rectifica data morții decât **ulterior** pronunțării hotărârii, dar data astfel rectificată poate fi **anterioară** ori **posterioară** celei stabilite prin hotărâre, acest din urmă aspect trebuind precizat în text, cum de altfel o face și modelul québécois (art.96). Semnalăm totodată că se impune și o dispoziție cu privire la **locul decesului** dispărutului.

De asemenea, **alin.(3)** al textului se cuvine dezvoltat cu prevederi stabilind efectele rectificării datei și locului decesului prezumat.

16. Titlul Cap.II (p.9, după art.44) necesită acordul gramatical de gen “**al**” în loc de “a”.

17. La Cap.III (p.10, după art.50) se cuvenea încorporarea dispozițiilor legale în vigoare privitoare la nume, pentru a evita omisiuni sau repetiții, precum și din rațiuni de sistematică legislativă, deoarece codificarea materiei dreptului privat presupune inevitabil încorporarea unor texte legale existente, dacă ele nu sunt abrogate prin aceasta.

18. La **art.53**, enumerarea din alin.(2) este **enunțativă**, deși instituie o **interdicție**; se impune eliminarea sintagmei “și altele asemenea”, la rigoare, adăugându-se situații de interdicție a unor

prenume - enumerarea trebuie de **principiu** să fie **exhaustivă** și să evite orice abuzuri de aplicare, o asemenea regulă fiind obligatoriu de strictisimă interpretare.

19. La **art.56**, termenul “socotită” din alin.(1), trebuie înlocuit cu cel corect în context, anume “considerată”.

20. Marginala **art.62** este formulată **impropriu**, căci nu e vorba de stabilirea de comun acord al unui domiciliu **al părților**, ci de alegerea de fiecare a unui domiciliu *ad hoc*, adică *electio domicili*. Denumirea corectă este “**alegerea de domiciliu**”.

21. La **p.12** în secțiunea a 3-a “Actele de stare civilă”, pentru rațiunile expuse *supra*, **pct.17**, se cuvenea încorporată legea actelor de stare civilă.

22. La **art.64** alin.(1), termenul “făcute” din rândul 3 trebuie înlocuit cu “efectuate” sau pur și simplu eliminat ca inutil și oricum impropriu.

23. La **art.69** virgula din rândul 3 trebuie eliminată.

24. La **art.74** alin.(1) lit.f), termenul “potrivnice” care nici nu este corect acordat, trebuie înlocuit cu sintagma consacrată “contrare sau concurente”. Totodată, la alin.(2) în rândul 2 pentru o exprimare corectă și clară propunem înlocuirea formulării “se ivește sau se descoperă” cu formula “**survine sau este descoperită**”.

25. La **art.77** alin.(1), rândul final, termenul “primejduite” e preferabil să fie înlocuit cu “periclitate”.

26. La **art.81**, rândul 2, propunem înlocuirea verbului “se ivește” cu “survine”.

27. La **art.94** alin.(2), rândul final, propunem înlocuirea substantivului “însușirile” care sunt calități sau trăsături, cu cel adecvat în context și anume “aptitudinile”.

28. La **art.100** alin.(2) rândul 1, propunem înlocuirea formulării “față de minor” cu cea corectă “**asupra minorului**”, căci creanțele sunt **asupra** debitorului, datoriile sunt **față de** creditor.

29. La **art.104** alin.(3) rândul 3-4 propunem înlocuirea expresiei “acțiune în nulitate” cu cea corectă “acțiune în anulare”, de altfel uzitată în alte texte, evitându-se astfel confuzia cu acțiunea în declararea nulității (**absolute**), iar la alin.(4) rândul 4, în locul sintagmei “pieirii ori stricăciunii” sugerăm ca preferabilă și exactă sintagma “pieirii, deteriorării sau alterării”.

30. La **art.105** alin.(3) rândul 2-3 propunem înlocuirea sintagmei “bună învoială” cu cea modernă și consacrată “**acordul părților**”. Observația este valabilă și pentru **art.108** alin.(2) rândul 5.

31. La **art.107** alin.(2), dispoziția trebuie revăzută pentru clarificare, căci **nu** se înțelege dacă e vorba de **soluții alternative** sau **condiții** pentru participarea la licitația publică. Norma vrea să spună că persoanele prevăzute la alin.(1) pot cumpăra un bun al minorului sub tutelă numai dacă sunt creditori ipotecari, gajiști garantați cu **acest bun** ca și coproprietari cu minorul ai **acestui bun** iar cumpărarea poate fi făcută numai la o licitație publică.

32. La **art.109** alin.(1) și (2) sintagma “titluri de valoare” s-ar cuveni înlocuită cu cea care este consacrată legal pentru aceste instrumente, anume “titluri de credit”, iar la alin.(2) semnalăm că textul este neclar când vorbește de “tranzacții ulterioare pe piața de capital” (se referă la tranzacții la termen, la operațiuni **futures**, la **options**?). De asemenea soluția de la alin.(1) este incompletă, întrucât norma nu prevede nimic în privința titlurilor de credit “dematerializate”.

33. La **art.114**, dispensa tutorelui de obligația de dare a socotelilor stipulată într-o libertate făcută minorului nu face din aceasta din urmă o **liberalitate sub condiție**, căci dispensa **nu este nici condiție suspensivă, nici rezolutorie**. De asemenea, nulitatea absolută este a actului juridic sau a uneia/unora din clauzele sale. Soluția corectă este considerarea dispensei respective, fie ca acordată de părinți sau de donator, fie ca inexistentă, nescrisă. De aceea, propunem reformularea dispoziției de la art.114, astfel: “Dispensa de a da socoteli, acordată de părinți sau de o persoană care ar fi făcut minorului o liberalitate **este reputată ca nescrisă**”.

34. La **art.116** alin.(2), întrucât încredințarea tutorelui nu este **meritorie**, se cuvine înlocuirea în rândul 2 a adjectivului “nevrednic” cu “nedemn”, termen mai propriu și uzitat în asemenea situații.

35. La **art.120** alin.(1), pentru rigoarea și acuratețea exprimării legislative, propunem inserția în rândul 1, după substantivul “tutelei” a sintagmei “**din orice cauză**”.

36. La **art.149**, câtă vreme marginala se intitulează “modurile de înființare” a persoanei juridice, enumerarea de la alin.(1) lit.a) și b) trebuie formulată corect “**prin actul**” iar nu “în temeiul actului”, căci atunci nu mai este vorba de **moduri** ci de **temeiuri** de înființare. Este de reflectat dacă sintagma “act de înființare” definită la alin.(2) n-ar trebui înlocuită cu “act constitutiv”, legal consacrată și definită în Legea nr.31/1990 privind societățile comerciale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, cel puțin pentru uniformitate legislativă de terminologie. Soluția afirmativă ar impune desigur adecvarea textelor subsecvente.

37. La **art.151**, referitor la înregistrarea persoanei juridice este de reflectat dacă n-ar trebui supuse înregistrării **toate persoanele juridice**, mai cu seamă având în vedere faptul că atât litera cât și spiritul unor norme subsecvente (art.167, 168, 171, 183) postulează soluția înregistrării.

38. La **art.159**, dispoziția de la alin.(1) ar trebui continuată și cu soluția expresă în cazul depășirii de către organele de administrare ale persoanei juridice a limitelor puterilor conferite: inopozabilitatea unor asemenea acte persoanei juridice, posibilitatea și efectul ratificării lor subsecvente, obligarea personală a celor care le-au încheiat.

Referitor la **faptele ilicite** de care face vorbire alin.(3) al textului, s-ar cuveni precizat că prin ele nu se realizează **participarea persoanei juridice la circuitul civil**, că nu pot fi săvârșite decât de indivizi și că aceștia, chiar dacă sunt organ unipersonal sau membri în organe colective de administrare a persoanei juridice, de principiu nu au cum săvârși fapte ilicite **în această calitate** și nu au a se confunda cu prepușii. Câtă vreme este vorba de persoanele care realizează **reprezentarea organică sau integrativă a persoanei juridice**, aceasta nu consistă în fapte ilicite, ci în **acte juridice**, așa încât răspunderea pentru fapte ilicite nu va fi decât cea delictuală/extracontractuală (art.1107 și urm.). Textul necesită un surplus de reflecție.

39. La **art.172**, între “alte attribute de identificare” a persoanei juridice s-ar cuveni menționate, mai degrabă decât codul fiscal, **codul unic de înregistrare** și numărul de înmatriculare în registrul comerțului.

40. Referitor la divizarea persoanei juridice (art.178 și urm.) este de observat insistența asupra partajului patrimoniului acesteia, când în realitate avem de-a face mai degrabă cu o **sciziune, fracționare** a patrimoniului decât cu o împărțeață între copărtași; recomandăm o reflecție mai aprofundată asupra temei.

41. Transformarea persoanei juridice (art.182) este concepută ca o metamorfoză cu moarte și naștere concomitente. Este însă de principiu că transformarea consistă în **schimbarea formei**, trecerea în altă formă, dar comportând **continuitatea personalității juridice**, nu moarte și naștere, fie aceasta din urmă renaștere. Textul trebuie revăzut, cu reconsiderarea corespunzătoare și a **art.185**, care menționează **transformarea** între modurile de încetare a persoanei juridice. În privința modurilor de încetare, dacă desființarea este menționată distinct de dizolvare în **art.185**, cazurile de dizolvare

(art.186) includ în enumerare și declararea nulității actului de înființare, nulitatea fiind, bine se știe, desființare.

42. La art.198, enunțul alin.(3) trebuie formulat corect “condițiile de încheiere și **cauzele de nulitate a căsătoriei**”, căci nu există condiții, ci **cauze** sau cazuri de nulitate, în materia căsătoriei nulitățile fiind textuale, iar nu virtuale, cum de altfel dispune art.223.

43. La art.239, dispoziția nu consacră suficient dreptul fiecărui soț la un domiciliu separat, referindu-se doar la domiciliul de dinainte de căsătorie.

Propunem completarea textului cu sintagma “sau pe care-l va dobândi ulterior”.

44. La art.242 propunem reformularea enunțului alin.(1) pentru a evidenția mai clar necesitatea alegerii unui regim matrimonial - convențional sau legal - care este declarat la încheierea căsătoriei și menționat pe actul de căsătorie conform art.220, astfel:

“Viitorii soți pot alege **ca regim matrimonial, comunitatea legală, separația de bunuri sau comunitatea convențională**”.

45. Măsura excepțională prevăzută la art.246 este discutabilă și trebuie reconsiderată cel puțin în privința unor circumstanțieri, anume limitarea recurgerii la ea numai în cazul unui regim matrimonial de comunitate de bunuri, căci în cazul celui al separației de bunuri ar constitui o încălcare gravă a dreptului de dispoziție al proprietarului. Ea trebuie neapărat coroborată cu dispoziția art.296, care vădește inconsecvențe notabile în amenajarea regimului matrimonial. Într-adevăr, pe ce temei ar putea instanța, la cererea unuia dintre soți, să dispună aplicarea regimului separației de bunuri (care este **convențional** iar nu **legal**) când celălalt soț încheie acte care pun în pericol interesele patrimoniale ale familiei? Se observă lesne că ipoteza este aceeași pentru cele două norme (art.246 și art.296), dar soluția e diferită, ceea ce e inadmisibil. Corectă ar fi soluția partajului bunurilor comune în timpul căsătoriei, căci situația nu s-ar putea crea decât într-un regim matrimonial de comunitate. Se impune revederea riguroasă a textelor în discuție.

46. Dispoziția art.250 alin.(1) este discutabilă. Situația poate privi cazuri de căsătorii în care unul sau ambii soți au copii dintr-o căsătorie anterioară, iar părinții vor să le asigure acestora o independență. Ori, prin antagonismul soțului actual, aceștia ar fi împiedicați la exercitarea unui drept necondiționat.

Discutabilă este și prevederea **alin.(2)**, care privează pe proprietar de posibilitatea de a-și putea plăti unele datorii personale, din **bunuri personale**.

În plus, în circuitul civil, se creează greutăți, de exemplu în raport cu consignatarul căruia i-au fost încredințate bunuri de acest gen spre vânzare. De altfel, sancțiunea exorbitantă prevăzută la **alin.(3)** n-ar putea funcționa decât corespunzător regimului matrimonial aplicabil. Dispoziția **alin.(4)** trebuie plasată ca alin. final al art.249, cu care este în consecuție logică.

Sugerăm revederea acestor dispoziții.

47. Necesitatea revederii și armonizării mai riguroase a dispozițiilor privitoare la regimul matrimonial se evidențiază și în privința **art.262**: publicitatea, pentru opozabilitate față de terți, trebuie să privească nu numai convențiile matrimoniale care stabilesc regimuri **convenționale**, ci inclusiv regimul matrimonial legal, al comunității legale, pentru că regimul matrimonial este cel în cauză, indiferent de titlul sau temeiul său legal sau convențional. Incidența regimului comunității legale are loc **nu prin convenția matrimonială**, ci tocmai **în lipsa acesteia**. Este o precizare care se impune.

48. Modificarea convenției matrimoniale **înainte de încheierea căsătoriei (art.264 alin.(1))** apare ca un nonsens, câtă vreme aceasta nu produce efecte decât din ziua încheierii căsătoriei, iar opozabilitatea nu funcționează decât după înscriere (art.220, 243, 262). Textul trebuie revăzut.

49. La **art.267 lit.a)**, dacă prin “moștenire” nu se poate înțelege decât succesiunea legală, enumerarea omite pe cea testamentară (legatul), trebuind completată corespunzător. La **lit.f)**, pentru claritate și rigoarea expresiei juridice, propunem înlocuirea formulării finale “prin această valoare” cu cea proprie “în schimbul acestei valori”.

50. Soluțiile prevăzute în **art.268** sunt contradictorii, dispoziția din alin.(2) anulând practic caracterul de bun propriu prevăzut de alin.(1).

În măsura recunoașterii calității de bun propriu a categoriilor de venituri semnalate în alin.(1), soluția declarării ca bun comun putea privi afectatiunea unor **părți sau a integralității** veniturilor bunurilor comune. Dispoziția trebuie reanalizată și, totodată, armonizată cu art.255, ea reprezentând o verigă foarte importantă a sistemului juridic preconizat.

Referitor la **art.272 alin.(2)** dispoziția privind posibilitatea dobândirii de către un singur soț, fără participarea celuilalt, a unor

bunuri comune, deși este consacrată și de actualul cod al familiei, nu este astăzi scutită de critici, într-o economie de piață, deoarece luarea unei decizii care consumă fondurile comune, poate crea obligații oneroase, ceea ce afectează viața familială. Sugerăm revederea acesteia.

La **art.275 alin.(1)** trebuie corectat pleonasmul “aducând ca aport”.

51. În aceeași ordine de idei, sugerăm ca dispozițiile **art.273 alin.(2)** să fie revăzute, eventual stabilindu-se un plafon valoric de la care înstrăinarea se face cu acordul soților. Trimiterea la **art.279 alin.(3)** trebuie verificată, textul neavând decât două alineate.

Referitor la dispozițiile **alin.(3)**, nici acestea nu pot satisface, deoarece terțul dobânditor nu este afectat. Pentru a evita situații de încordare - solicitarea în instanță de daune interese de la celălalt soț - este preferabilă o normă de prevenire a unor asemenea situații.

Prevederile **art.280 alin.(2)** sunt discutabile. Dreptul de retenție acordat fără încuviințarea instanței (neexistând nici un titlu executor) poate crea abuzuri, procese, afectând condica instanțelor; intervenția justiției o considerăm necesară. Sugerăm revederea textului.

52. La **art.284 alin.(1)** propunem înlocuirea sintagmei “prin bună învoială” cu sintagma “**de comun acord**”.

53. La **art.286**, propunem înlocuirea termenului “singur” cu sintagma “în nume propriu”, pentru a răspunde astfel posibilității de a dobândi bunuri și în calitate de coproprietar cu alte persoane.

54. Dispoziția de la **art.290 alin.(1)** necesită precizări, căci nu se înțelege ce vrea să însemne, în regimul separației de bunuri, **acordul** unuia din soți la **încheierea** de acte sau săvârșirea de fapte juridice de către celălalt soț: încuviințare, ratificare, obligare împreună?

55. Referitor la enunțul **art.291**, trebuie precizat că **nu creanțele, ci debitele** se datorează, așa încât în speță formularea corectă este “acoperirea integrală a creanțelor pe care le **are** unul **asupra celuilalt**”.

56. Cu referire la dispoziția **art.299**, aceasta este nejustificat prohibitivă, neexistând impedimente ca soții de comun acord sau soțul reclamant să dea procură unei rude să **depună** cererea la instanță, fără a mai solicita **concursul unui avocat**. Dispoziția poate fi revăzută.

57. În **art.301 alin.(3)** rolul instanței apare excesiv. În prezența acordului părților pentru pronunțarea divorțului, respingerea ca inadmisibilă a acțiunii de divorț, deoarece se cenzurează învoiala părților cu privire la cererile accesorii, înfrânge principiul “*volenti non*

fit injuria” (aceasta în ceea ce privește situația patrimonială a foștilor soți). A descoperi un caz de leziune a majorilor *ex officio* creează o particularitate greu de susținut teoretic. Dacă este vorba de interesele copiilor - actul trebuie restructurat, validând situațiile ce privesc patrimoniul soților și infirmând soluția în ce privește pe copii.

În această privință, situația ar impune continuarea procesului privind cererile accesorii și administrarea unui probatoriu mai vast, cu citarea rudelor ce ar putea face parte din consiliul de familie precum și a instituțiilor de ocrotire competente.

Sub aceste aspecte textul articolului trebuie revăzut.

58. Prevederile **art.303**, constituie un caz în care se acceptă pronunțarea divorțului la cererea uneia din părți, poate în detrimentul celuilalt soț, care nu are o culpă, fără a exista vreo urmare.

Acceptarea unei asemenea viziuni ar trebui armonizată cu prevederi instituind plata unor daune morale soțului inocent, mai consistente, pentru a constitui un “*pretium affectionis*”.

59. Dispozițiile **art.310** care instituie sancțiunea nulității relative pentru unele acte juridice, în contextul dispozițiilor art.273 alin.(2), nu afectează drepturile dobândite de terți, cu excepția cazului de fraudă, astfel încât desființarea actului nu-l privește pe terț, ci doar pe soțul culpabil de la care se poate pretinde plata daunelor interese. Or, aici pentru a reliefa titlul marginal al articolului, dispoziția cu privire la fraudă ar trebui dezvoltată și în ceea ce privește poziția terțului, pentru a da eficiența necesară.

60. Dispoziția **art.366 alin.(2)** cu privire la interdicția contactului între viitori părinți adoptivi și părinții copilului care doresc să fie adoptat, până la realizarea cadrului legal privind consimțământul la adopție, precum și constatarea că aceasta corespunde interesului superior al copilului, apare excesivă întrucât oprește o tendință firească, naturală a viitorilor adoptatori să cunoască factorii ereditari ai viitorului lor copil. Norma de altfel nu are nici o sancțiune.

Propunem revederea acestei dispoziții într-un alt cadru faptic.

61. Art.439 propune în **alin.(1)** o definiție a proprietății diferită de cea consacrată în art.480 C.civ. conform tradiției romaniste, aceeași pretutindeni în Europa. Această definiție este **inedită**, întrucât include în conținutul proprietății “dreptul de a stăpâni”, despre care nu aduce nici o deslușire. Stăpânirea este *dominium*, puterea, dar ea nu figurează ca element nici măcar în definiția romană a proprietății de drept *quiriter* (*dominium ex iure quiritium*). Surprinzător, nu se regăsește nici în modelul de inspirație utilizat de inițiator, respectiv

art.947 C.civ.québécois, care dispune textual aidoma art.480 C.civ.rom.: “*droit d’user, de jouir et de disposer d’un bien, sous réserve des limites et de conditions fixées par la loi*”. Se impune o reflecție suplimentară cu privire la această inovație.

62. Dispoziția **art.451 alin.(2)** nu clarifică problema dacă este vorba despre terenuri provenind din alte proprietăți, care s-au așezat urmare unei revărsări sporadice a apei, pe terenul proprietatea unei persoane și modul în care acesta poate fi returnat proprietarului de unde provine și suportarea cheltuielilor.

63. La **art.478 alin.(3)**, se prevede o exceptare de la aplicarea articolului respectiv, dar lipsește reglementarea care ar trebui să ordoneze cazul dat.

64. La **art.491 alin.(2)**, substantivul “proprietarului” trebuie trecut la cazul nominativ.

65. Dispoziția **art.498 alin.(1)**, cu privire la înstrăinarea unui bun care poate fi interzisă prin testament, este infirmată prin dispozițiile alin.(4) care prevede că “transmiterea pe cale de succesiune nu poate fi oprită prin stipularea inalienabilității bunului”. Se impune deci armonizarea acestor dispoziții.

66. La **art.554**, care introduce **proprietatea periodică**, inovație modernă amenajând proprietatea unei pluralități de titulari asupra aceluiasi bun, dar nu comună, ci exclusivă *in re* însă temporară, succesiv și repetitiv (de-aci atributul **periodică**), propunem ca în rândul 2 al enunțului, după termenul “succesiv” trebuie incluse cuvintele “și repetitiv”, subliniind astfel ciclicitatea intermitenței, adică **periodicitatea**, care suplinește ceea ce pentru dreptul de proprietate, în concepția clasică, este reprezentat de **continuitate**.

De asemenea, sugerăm crearea unui cadru juridic special în ce privește posibilitatea constituirii și valorificării ipotecii, prevăzute de **art.556**, având în vedere caracterul special al acestui drept în contextul dat.

67. Cu referire la dispoziția **art.593 alin.(2)** privind exceptarea nudului proprietar de a fi obligat a face reparații mari, poate fi considerată o soluție antieconomică mai liberală decât obligarea locatorului în cazul imobilelor închiriate.

Evident, lipsa veniturilor produse de bunul aflat doar în nudă proprietate, constituie o premisă pentru alegerea acestei situații, dar soluția trebuia diriguată pentru un compromis, prin cedarea veniturilor uzufructuarului pentru o perioadă anume, în vederea salvării fondului.

68. La **art.599** trebuie clarificat dacă dreptul uzufructuarului de a cere restituirea sumelor reprezentând cheltuielile și sarcinile

proprietății, plătite de el pentru nudul proprietar, include și dobânzile la aceste sume, pentru o similitudine de situație cu prima ipoteză a textului în discuție.

69. La art.600 alin.(2), dispoziția apare în contradicție cu principiul “*res perit domino*”, apărând astfel ca o prevedere favorabilă doar nudului proprietar.

70. Textul art.605 alin.(3) nu are nici o legătură tematică cu titlul articolului care privește doar primele două alineate și, deci, ar trebui arătat separat.

71. La art.636, textul nu a fost corelat în raport cu soluția ce s-a dat în art.136 din Constituția republicată.

72. La art.644 alin.(1), trebuie analizat dacă în text nu trebuie incluse alături de regiile autonome, societățile și companiile naționale.

73. Dispoziția art.646 cu privire la caracterul discreționar al revocării dreptul de administrare, nu este la adăpost de critică, putând crea prin imprevizibilitate, pierderi importante. În acest caz, este preferabilă o normă de genul “revocarea se poate dispune în condițiile legii, dacă interesul public o impune”.

74. La art.672 alin.(2), pentru acuratețe juridică, propunem înlocuirea verbului “... s-a săvârșit” cu “s-a efectuat”.

Textul alin.(3) include un termen nefolosit anterior “hotărâre judecătorească de validare”. Cum alin.(2) se referă la o “hotărâre judecătorească irevocabilă”, în cazul înscrierii provizorii, trebuie clarificată noua noțiune.

75. Textul art.674 nu apare suficient de încheiat, nedeterminând cadrul noțiunii de “bună credință” în spațiul juridic al Cărții funciare. Sub acest aspect, apare necesară includerea unui nou alineat, având următorul text:

“(2) Dobânditorul este considerat de bună credință dacă la data înregistrării cererii de înscriere a dreptului în folosul său nu fusese notată nici o acțiune care să conteste cuprinsul Cărții funciare, sau dacă din titlul transmitătorului și din cuprinsul Cărții funciare nu reiese vreo neconcordanță între aceasta și situația juridică reală”.

76. La art.676 alin.(2), propunem înlocuirea verbului “săvârșește” cu “realizează”.

77. La art.677 alin.(2), propunem înlocuirea expresiei “vor fi arătate” cu aceea de “vor fi precizate”.

78. La art.679, pentru respectarea succesiunii logice a dispoziției, propunem inversarea alin.(2) și (3), definiția rectificării primând redarea situației juridice reale.

79. Art.686 propune o definiție a posesiunii inspirată de art.921 C.civ. québécois. Observăm că, dacă definiția canadiană reține ca esențial pentru posesie **exercitarea de fapt, fie nemijlocit, fie prin intermediul unei alte persoane care deține bunul, a unui drept real comportându-se ca titular**, substanța definiției din proiect e relevantă printr-o formulă nejuridică și aproape neinteligibilă: “săvârșirea de acte materiale juridice” ca modalitate de “stăpânire a unui bun” de o persoană care se comportă ca un proprietar. Se reia astfel **stăpânirea** introdusă prin definiția proprietății (art.439) dar neaplicabilă nicicum, actele juridice nefiind “materiale” și, oricum, nu se “săvârșesc”, ci se încheie. Pe de altă parte, conținutul art.291 C.civ.québécois este distribuit în trei articole care nici măcar nu sunt consecutive (686, 687, 689). Se impune revederea amenajării dispozițiilor generale referitoare la posesie, pentru acuratețea expresiei și rigoare juridică.

80. La art.689 alin.(1), forma corectă gramatical a adjectivului alipit substantivului “proba” este “contrară”.

81. La art.725, noul text care instituie o nulitate absolută a unor acte privind succesiunile nedeschise reprezintă o teză fundamental opusă soluției adoptate în textul propus anterior prin art.4.4 care prevedea că “actele ce au ca obiect crearea de drepturi sau renunțarea la drepturi privind succesiuni nedeschise, o parte, ori un bun din aceasta, nu sunt valabile **decât în cazurile prevăzute de lege**”.

Din moment ce același Cod, de asemenea, doctrina și alte legislații promovează și teza “vânzarea de bunuri viitoare”, considerăm că textul necesită o revedere aprofundată.

82. Art.731 alin.(4), conține o inadvertență prin excepția înscrisă în finalul textului cu referire la descendenții colateralilor privilegiați, deoarece această ultimă categorie constituie o clasă separată față de ascendenții și colateralii ordinari, pe care îi primează, conform art.730.

83. La art.732 lit.a), este de reflectat dacă nu este preferabil dacă în locul “părinților” să fie trecut “ascendenților”, întrucât ipoteza faptică se extinde și la culegerea moștenirii rămase de pe urma acestora, în cazul în care părinții ascendenți privilegiați sunt decedați.

84. Pentru accesibilitatea cunoașterii instituțiilor juridice de către publicul larg, propunem ca dispozițiile **art.738** să fie dezvoltate, exemplificându-se noțiunile de “tulpină” și de “ramură”.

85. Soluția prevăzută la **art.744**, opusă celei actuale, prevăzută de Legea nr.319/1944, poate fi apreciată ca fiind dură pentru soțul

supraviețuitor care, pierzându-și soțul, va trebui să suporte și pretențiile descendenților asupra lucrurilor care le-au asigurat confortul.

Propunem revederea soluției, stabilirea unor criterii de valoare care ar justifica o atare situație, cu excluderea dormitorului, a sufrageriei, aparatelor de televiziune și radio, celorlalte aparate electrice folosite în gospodărie, a aragazului și a dulapurilor pentru haine, a lămpilor montate.

86. Dispozițiile art.750 alin.(1) și art.752 trebuie exemplificate, explicându-se ce înseamnă “o linie”.

87. La art.755, caracterul atribuit în general testamentului de “solemn” este impropriu, doar cazual el poate fi și “solemn”.

88. Dispoziția art.758 are în vedere unele situații de viață în care defunctul testează un bun, sau o universalitate, unei persoane “care va avea grijă de el în ultima parte a vieții”.

Cuplarea acestei dorințe se articulează și prin desemnarea unei persoane în care defunctul are încredere pentru a aprecia, ceea ce el nu va mai apuca să hotărască.

Ipoteza este constructivă, morală și merită atenția legiuitorului, astfel încât sugerăm revederea dispozițiilor **alin.(2).**

89. La art.772, pentru acuratețea juridică a dispoziției, propunem adăugarea în finalul textului a sintagmei “în afară de excepțiile de ordine publică”.

90. La art.814 alin.(2) este preferabil a se da o formă pozitivă obligației, decât una negativă și, în acest sens propunem următoarea redactare:

“Cel însărcinat cu plata acestui legat este obligat a da lucruri de bună calitate, cel puțin de o calitate medie”.

91. Dispoziția art.835 alin.(2) trebuie analizată în raport cu recunoașterea capacității depline a testatorului de a dispune, fiind preferabilă alegerea de către acesta a persoanei care-i să-i complinească voința, decât a lăsa problemele pe seama unei înțelegeri greu realizabile între moștenitori și, în final, la hotărârea instanței, contribuind astfel la creșterea numărului de procese și a încărcării excesive a activității acestora.

92. Dispoziția art.895, privind obligația raportării donației primite de ascendentul pe care îl reprezintă descendentul în grad de rudenie mai îndepărtat cu defunctul, chiar dacă a fost înlăturat de la moștenirea acestuia prin renunțare, nedemnitate sau exheredare, apare ca illogică, din moment ce nu a profitat de pe urma acestuia, ea putând

fi transmisă de către ascendent altei persoane. Propunem revederea textului.

93. Art.915 deschide Cartea V - OBLIGAȚIILE (purtând același număr și în codul elvețian și în cel québécois), are ca marginală “conținutul raportului de obligație” dar în text se propune o definiție, din păcate modestă și după modelul manualelor. Reamintim că anteproiectul francez de cod civil conține o definiție clară și elaborată a raportului obligațional încă din 1965, aceasta trebuind acum consacrată, ea încorporând și definiția romană din Instituțiuni, anume: “Obligația este o legătură de drept în virtutea căreia debitorul este juridic ținut față de creditor să-i procure o prestație ori să se abțină de la o facultate, prestațiune sau abstențiune pentru care debitorul este răspunzător cu valoarea elementelor formând activul său patrimonial”. E aceasta ocazia cea mai favorabilă de a o consacra, mai ales că alții au făcut-o demult.

94. La art.916, semnalăm faptul că și actul unilateral este izvor de obligații, fiind de văzut dacă nu ar trebui semnalat ca atare, sau lăsat să se deducă din sintagma “precum și din orice alt fapt prevăzut de lege”. Ori, este greu de presupus că ar exista o astfel de lege care să se ocupe exclusiv de acest izvor de obligație și, deci, locul lui este în Codul civil. Oricum, prin marginală, textul se cere plasat sub titlul II, identic în denumire cu marginala. De altfel, e straniu că titlul I conține doar două articole care prin conținut nu se subsumează “dispozițiilor generale”.

95. La art.925, în rândul 2, pentru o construcție armonioasă și corectă a dispoziției, propunem inserarea locuțiunii “expune la” plasată înaintea substantivului “riscul”. Observăm totuși că aspectul aleatoriu nu vizează necesarmente pe fiecare din părți, așa încât enunțul trebuie revăzut corespunzător.

96. Sistemica secțiunii a 3-a a Cap.I din Titlul II al Cărții V este defectuoasă. Ea trebuie denumită “Formarea contractului”, nu “Încheierea contractelor” ca în proiect, știut fiind că **formarea** include etapa precontractuală (*in contrahendo*), încheierea, forma și proba. Tot astfel, §3 al acestei secțiuni e intitulat “Consimțământul” și are ca diviziuni “formarea contractului” și “despre consimțământ” nefiind nici o logică în această distribuție. Se impune o sistematizare coerentă și riguroasă a materiei.

97. La art.931 alin.(1), în folosirea verbului nu sunt respectate regulile “*consecutio temporum*”, “se află” nu se acordă cu “o pune” ci trebuie trecut la forma “se afla”.

98. La art.933, în rândul 2, propunem înlocuirea verbului “să reflecte” prin “să exprime”. În orice caz, se impune o revedere severă a formării contractului *inter absentes*, mai cu seamă că această problemă este complet și riguros amenajată în art.14-24 din Convenția de la Viena din 11.04.1980 asupra contractelor de vânzare internațională de mărfuri, în vigoare și pentru România din 30.06.1992 și consacrand soluțiile cele mai elaborate, ca simbioză a concepțiilor din cele două mari familii de sisteme juridice – **common law** și **civil law**. Amenajarea din proiect (art.932-940) ignoră distincția între retractarea și revocarea ofertei, între acceptarea pură și simplă și acceptarea cu amendamente, acceptarea tardivă și acceptarea parvenită cu întârziere, toate aceste probleme având soluții precise în dreptul modern al contractelor. Se impune revederea severă a textelor.

99. Formularea **art.935** este vagă și confuză. Ar trebui făcută o corelare cu prevederea art.14 și următoarele din Convenția asupra contractelor de vânzare internațională de mărfuri de la Viena din 1980.

100. La art.940, substantivele “înștiințare” și “declarația” trebuie trecute la forma nearticulată, dat fiind contextul în care se află.

101. Semnalăm faptul că textele consacrate viciilor de consimțământ (**art.943-950**) nu definesc eroarea și violența, această defecțiune trebuind neapărat remediată.

102. La paragraful 6 situat înaintea **art.958**, titlul acestuia care trebuie să reflecte materia pe care o reglementează îl propunem a fi “despre forma și proba contractului”.

103. La art.960 este omisă reglementarea semnăturii electronice și, deci, lipsesc dispozițiile speciale de protecție privind acest mod modern de semnătură.

104. La art.961 alin.(2) lipsește indicarea organului care atestă împrejurarea ce împiedică semnarea și care va ține locul semnăturii.

105. La art.962, în rândul 4, se poate formula și redactarea “sau cel întocmit tot astfel ...” în locul expresiei actuale “sau s-a întocmit astfel...”.

106. Art.963 constituie o inadvertență. Titlul marginal este “conversiunea înscrisului autentic” dar textul califică actul nevalabil în condițiile date ca **înscriș autentic**, dacă este semnat de părți; ori, o conversiune înseamnă transformarea lui într-un act sub semnătură privată. Dispoziția trebuie revăzută.

107. La art.969 alin.(1) nu rezultă cine apreciază seriozitatea garanției care face deplină credință asupra datelor unui contract redat pe suport informatic.

108. Deoarece titlul marginal la **art.981** “nulitatea tacită” nu este acceptabil, îl sugerăm a fi “nulitatea implicită”, așa după cum rezultă din text.

109. Titlul marginal al **art.983** este eronat, căci el nu se poate referi la nulitatea parțială, dacă în text se vorbește de nulitatea întregului contract.

110. La **art.984**, de asemenea, titlul marginal nu este corespunzător, el poate fi exprimat juridic sub forma “Nulitatea contractului cu cauză unică, comună”.

111. La **art.990 alin.(3)**, pentru o exprimare corespunzătoare, propunem ca după verbul “poate” din rândul 2, să se treacă verbul din rândul 3 “cere”.

112. La **art.1002**, titlul marginal nu reflectă ipotezele juridice posibile. Astfel, promisiunea de a contracta poate fi un **act unilateral** sau un **antecontract**. Distincția trebuie făcută neapărat.

113. La **art.1003**, textul comportă discuții. Nu se face aplicarea principiilor derivând din recepțiunea contractuală *per incorporationem* și *per relationem*. Tema privește integrarea în conținutul contractului a unor stipulații de sorghinți diferite.

114. În cadrul **art.1006**, sub același titlu marginal, poate fi redat ca un alineat aparte și textul **art.1004**, deoarece acesta constituie aceeași sancțiune de gen.

115. În cadrul **art.1009 alin.(2)**, includerea fidejursorului în ipoteză este greșită, deoarece nu este vorba de promisiunea faptei altuia ci de un contract, care instituie o obligație accesorie, pentru care obligatul răspunde, în caz de neplată, către persoana beneficiară, care nu este terț.

116. La **art.1012**, textul propus implică existența unei oferte și, deci, aplicarea doctrinei informațiunii, ca și în cazul încheierii contractului.

117. La **art.1019 alin.(2)**, în locul expresiei “în caz contrar” care este nesemnificativă, propunem sintagma “în caz de neexecutare”.

118. Textul marginal și conținutul **art.1022** este discutabil, reprezentând o idee juridică confuză, care nu se justifică. Propunem revederea dispoziției sau chiar eliminarea articolului.

119. Textul **art.1029** nu este amenajat corespunzător. Dispoziția înscrisă în alin.(2) apare contradictorie față de aceea înscrisă în alin.(1). Se face un cumul al dobânzilor, convențională cu aceea legală. Textul ar trebui să încorporeze și **art.1030** ca un alineat

separat, dobânzile datorate pentru întârziere constituind un alt mod de reparare a prejudiciului. Propunem revederea textelor.

120. La art.1033, în rândul 2, propunem înlocuirea cuvântului “decât”, inadecvat în context, prin “dacă”.

121. La art.1035 se constată o confuzie între noțiunile de terți și prepuși, agenți. Recomandăm luarea în considerare a Convenției privind contractele de vânzare internațională de mărfuri, Viena, 1980, în vigoare pentru România din anul 1992.

122. Titlul marginal al **art.1037** trebuie să fie “cumulul penalității” și nu cel actual, în raport cu textul la care se referă.

123. La art.1050, noțiunea de “încetare” a contractului în acest caz este neeficientă, lăsând nerezolvate consecințele efectuării unor cheltuieli de către creditorul care s-a bazat pe declarația de voință a promitentului.

124. Semnalăm faptul că dispozițiile **art.1070 alin.(2)** cu privire la biletul de ordin, cambie și alte titluri la ordin nu privesc **contracte**, și, deci, nu pot fi incluse în Secțiunea a 9-a “Despre cesiunea contractului”, emisiunea titlurilor de credit fiind întotdeauna **act unilateral**.

125. Dispoziția **art.1092** nu răspunde și rezolvării situației, de fapt posibile, atunci când și *solvens* și *accipiens* urmăresc același scop ilicit, imoral. Ce se întâmplă cu prestațiile în acest caz ?

126. La art.1107 alin.(1), în rândul 3, pentru acord gramatical corect, propunem înlocuirea pronumelui “lor” cu “sale” – legătura acestuia fiind cu substantivul “persoana”. De asemenea, la alin.(2) în rândul 3, tot pentru acord gramatical, cuvântul “lor” trebuie înlocuit cu “sa” și verbul “sunt”, trecut la forma singular “este”.

127. Dispoziția **art.1108 alin.(1)** este discutabilă teoretic, ținând seama de faptul că în coliziunea dintre exercitarea unui drept de către o persoană și producerea unei pagube unei alte persoane, statul nu poate rămâne indiferent, se creează astfel un domeniu al prejudiciului, (care nu poate fi negat) nereglementat legal.

Pornind de la principiul că libertatea reprezintă libera afirmare a personalității, până la limita afirmării celorlalte persoane, această limită între cele 2 activități nu poate fi acceptată ca generatoare de pagube pentru una din categorii.

128. La art.1112 și art.1113, în legătură cu conceptele de legitimă apărare și stare de necesitate, ele trebuie definite prin norma de trimitere la dispozițiile corespunzătoare din Codul penal, aflat în procedură parlamentară.

129. Soluțiile prevăzute de **art.1116** trebuie să invite la reflecție cu privire la unele modificări ale Codului de procedură penală, inclusiv a creării unor noi cazuri de revizuire a unor hotărâri judecătorești.

130. La **art.1143**, la titlul marginal cât și la **alin.(3)** sunt preferabili termenii “cauzarea” și “cauzat” în locul celor înscrși “pricinuirea” și “pricinuit”. Observația este valabilă și pentru **art.1149 alin.(2)**.

131. Art.1144 alin.(3), introduce o condiționare a unei cesiuni a dreptului la despăgubiri datorate pentru repararea unui prejudiciu moral, fără a exista rațiuni juridice ușor identificabile. Problema este dacă, în general, teza cesionării unui astfel de drept trebuie să constituie obiect de reglementare, ca afectând un interes public sau, dimpotrivă, să se cantoneze doar la liberul arbitru al părților.

132. La art.1150 alin.(2), ipoteza este construită greșit, victima (de exemplu un autostopist) nu exercită un drept de **regres** contra autorului faptului de vătămare corporală ci o acțiune directă împotriva acestuia.

133. La art.1159 alin.(3), de asemenea, ipoteza este construită greșit, deoarece îndeplinirea condiției rezolutorii desființează retroactiv actul (vezi alin(2) și, deci, nu poate produce efecte în cazul arătat de alin.(3)).

134. La art.1167-1169, sugerăm înlocuirea adjectivului “calculat” cu “stabilit”, mai adecvat în context.

135. La art.1182 alin.(1), în rândul 3, propunem adăugarea adjectivului “indivizibilă” plasat după substantivul “obligația”, pentru a reda exact starea de fapt avută în vedere.

136. La art.1186 alin.(1) lit.c), cuvântul “prestații” din rândul 4 trebuie redat la singular “prestație”, pentru înțelegerea sensului exact.

137. La art.1188, pentru redarea semnificației adevărate, propunem înlocuirea termenului din rândul 5 “fiecăreia” cu “oricăreia”.

138. La art.1194, titlul marginal trebuie să se refere și la suspendarea prescripției, ce face obiectul alin.(2).

139. La art.1195, propunem înlocuirea termenului “la aceasta” cu “aceeași” pentru redarea exactă a construcției juridice.

140. La art.1199, la titlul marginal, propunem înlocuirea termenului “fiecare” cu “oricare”.

141. Construcția juridică a **art.1200 alin.(2)**, prin redactarea propusă “fiecare codebitor solidar poate beneficia de reducerea cuantumului obligației solidare în proporție cu partea corespunzătoare

codebitorului care a invocat o excepție sau o apărare personală”, pare în dezacord cu teza înscrisă în art.1200 alin.(1) care stabilește, pentru codebitorul solidar, imposibilitatea de a invoca în vreun fel excepțiile și mijloacele de apărare care sunt pur personale altui codebitor solidar. Or, în realitate, în teza alin.(2) este vorba de **reducerea valorii** obligației solidare **rămase de plată**, prin acceptarea de către creditori a unei apărări făcute de un codebitor solidar, ceea ce reprezintă un fapt anterior solicitării plății creanței descrise în alin.(1). Textul trebuie revăzut.

142. La Titlul V Capitolul I Secțiunea 1, sugerăm înlocuirea titlului propus cu “Dispoziții comune, generale”.

143. La art.1213 alin.(2), propunem adăugarea expresiei “înscrisului constatator al” după sintagma “copie legalizată a”, pentru claritate.

144. La art.1216 alin.(1), în rândul 4, în locul sintagmei “prin comunicarea notificării făcute prin executor judecătoresc”, sugerăm redactarea “prin notificarea **cesiunii făcute**, debitorului cedat, prin executor judecătoresc” și eliminarea din rândul 5 a textului “cu privire la cesiune”.

145. La art.1221 alin.(1) rândul 2, propunem înlocuirea termenului “transmisiune” cu “cesiune”, iar la **alin.(3)** în loc de adjectivul “constatată” cel de “încorporată” pentru redarea unor termeni folosiți uzual în practică, doctrină și legislație.

De asemenea, la substantivul din rândul 3 “posesiunea”, propunem a se adăuga adjectivul “licită”, pentru a sugera climatul de legalitate necesar.

146. La art.1226 lit.d), se utilizează sintagma “moștenitorului sub beneficiu de inventar”, reglementare care nu se mai regăsește în actualul proiect, fiind omisă, deși în proiectul anterior se regăsește.

147. La art.1230 alin.(1), teza privind rămânerea ca obligat în continuare față de creditor a debitorului exonerat de acesta, dacă debitorul era insolubil la data înlocuirii sale, este discutabilă, putând fi argumentată doar în ipoteza în care noul debitor a devenit creditor față de vechiul debitor și insolabilitatea ultimului ar constitui un motiv de rezoluțiune a novației creanței intervenite anterior prin schimbare de debitor. Sugerăm revederea textului.

148. La art.1249, propunem în locul sintagmei finale “corespunzătoare datoriei sale” expresia “specificată în ordin” mai concretă în speță.

149. În cazul **art.1270**, este de reflectat de ce în cele 3 cazuri compensația convențională nu ar putea produce efecte liberatorii reciproce, în lipsa unui prejudiciu adus terților.

150. La **art.1282 alin.(2)** substantivul “fidejutor” trebuie trecut la cazul dativ “fidejutorului”.

151. La **art.1292**, propunem o îmbunătățire redacțională privind partea finală a textului, prin următoarea completare “... depășește dobânda la prețul plătit, calculată la nivelul maxim stabilit de lege”.

152. La **art.1315**, în locul expresiei “nu se transferă” se poate utiliza forma “nu se strămută”, folosită în **art.1316**.

153. La **art.1343**, în rândul 3, expresia “și mai departe, succesorilor acestora” este inutilă și propunem a fi eliminată, neavând nici o rațiune în contextul dat.

154. La **art.1344 alin.(5)**, teza promovată în acest articol instituie, evident, un risc major pentru cumpărător, care poate fi atenuat dacă cel puțin viciile ascunse se pot încadra în termenul de denunțare prevăzut de **art.1348** și de prescripție prevăzut de **art.1969** Cod civil, recunoscându-se dreptul de acțiune nu împotriva vânzătorului bunului din cadrul executării silite, ci a celui contra căruia s-ar fi putut îndrepta proprietarul bunului vândut. Chiar dacă termenele avute în vedere sunt scurte și, deci, interesul practic redus, din punct de vedere conceptual textul ar putea fi revăzut.

155. La **art.1347 alin.(2)**, particula “fi” trebuie eliminată, ca inutilă.

156. Semnalăm faptul că, la **art.1351 alin.(1)**, **art.1353**, **art.1359**, **art.1382** și **art.1573 alin.(3)**, se fac trimiteri la marcări existente în forma inițială a proiectului.

157. La **art.1364 lit.b)**, textul trebuie completat cu obligația înscrierii acestei garanții reale în arhiva electronică de garanții reale mobiliare.

158. La **art.1366**, în cadrul amenajării dispoziției, este preferabil introducerea precizărilor făcute în **art.5-451** din forma inițială a proiectului, care definea unele caracteristici pentru “bunuri mobile perisabile sau care sunt supuse unor dese schimbări de valoare”, ceea ce impune *de facto* - soluția rezolvirii - ca devenind lipsită de interes o prestație ulterioară. În cazul altor bunuri mobile, elementul “termen” poate face și obiectul unor daune interese, nu doar al rezoluțiunii, soluție juridică mai severă.

159. Redactarea **art.1385 alin.(1)** este improprie juridic: nu se vând obligații. Este vorba de transmisiunea drepturilor și obligațiilor

patrimoniale ale moștenitorului. Totodată, arătăm că numerotarea ca “art.1385” este făcută de două ori, ceea ce va atrage renumerotarea tuturor articolelor următoare.

160. La art.1394 lit.c) nu este clar dacă sintagma “este contractată de un debitor profesionist” privește calitatea de creditor a debitorului profesionist, sau are de fapt în vedere mărirea pasivului existent în patrimoniul unui astfel de debitor, ceea ce prejudiciază pe creditorii acestuia. Textul trebuie clarificat pentru a se înțelege sensul avut în vedere.

161. Cu privire la modul de redactare a **art.1426 alin.(2)**, în ce privește sintagma utilizată la începutul ultimei fraze “în caz contrar”, aceasta este opusă logic la două negații cuprinse în textul anterior “dacă cesiunea nu fusese notată” și “dacă cesiunea nu dobândise dată certă”, ceea ce creează contradicții inerente. Pentru explicitare trebuie utilizată o formă afirmativă care să răspundă clar ideii dorite de a stabili când locatorul nu are acțiune directă împotriva sublocatarului pentru plata chiriei, datorată de locatarul principal, atunci când chiria datorată de sublocatar a fost cesionată altei persoane, decât locatorului. Altfel, nu se înțelege de ce teza înscrisă neagă dreptul locatorului de a acționa direct împotriva sublocatarului “**chiar dacă chiria plătită anticipat cesionarului nu ar îndeplini condițiile prevăzute la alin.(1)**”.

162. Dispoziția **art.1430 alin.(2)** apare contradictorie în ce privește stabilirea, pentru opozabilitatea față de dobânditorul locuinței, a unui termen de două ori mai lung decât cel căruia este supusă, potrivit legii sau obiceiului locului, notificarea denunțării contractului, creându-se o situație mai defavorabilă beneficiarului transmisiunii, decât aceea stabilită pentru transmitător, cu atât mai mult cu cât art.1431 alin.(1) stabilește un *status quo*, dobânditorul subrogându-se în toate drepturile și obligațiile locatorului care izvorăsc din locațiune.

163. În cazul **art.1431 alin.(2)** obligația stabilită pentru vânzătorul locator de a răspunde solidar, în cazul în care dobânditorul imobilului nu-și îndeplinește obligațiile față de locatar, apare excesivă și neuzuală. O dată transmisă proprietatea, nu se mai poate inventa o nouă obligație fostului locator. Propunem revederea textului.

164. Referitor la **art.1464 alin.(1)** dispoziția este discutabilă din punct de vedere fiscal și apare mai potrivit ca să existe o reglementare în legea de domeniu.

165. Dispoziția **art.1485 alin.(1)** care stabilește în sarcina antreprenorului, înainte de recepționarea lucrării, de a suporta refacerea

pe cheltuiala sa și cu **respectarea termenelor și condițiilor inițiale ale lucrării**, dacă aceasta a pierit sau a fost deteriorat, fără vina beneficiarului, apare ca instituind o clauză leonină, îndeosebi în ce privește **respectarea termenelor inițiale**. Propunem revederea acesteia.

166. Textul **art.1492** naște întrebarea de ce s-a renunțat la instituirea unui articol cu privire la garantarea prețului sau a remunerației privind un bun mobil, prevăzute în art.5 - 616 alin.(1) din anteproiect.

167. Definiția **art.1502** este lacunară, stabilind, deși este vorba de un contract, deci cu drepturi și obligații pentru ambele părți, obligații doar pentru antreprenor, omițând să le consacre și în sarcina beneficiarului “de a plăti prețul datorat”.

168. La **art.1505 alin.(2)**, dispoziția trebuie completată și cu obligația pentru antreprenor de a sesiza organul de eliberare a autorizației de construire, dacă în parametrii acesteia se constată greșeli de proiectare.

169. Dispoziția **art.1523 alin.(2)** necesită, în rândul 4, o îmbunătățire a lexicului; astfel, în locul expresiei “pe capete” este preferabil aceea de “pe persoane”.

170. Cu referire la dispoziția prevăzută în **art.1549 alin.(2)** este preferabil a nu indica instanța care soluționează recursul, materia rezolvând-o Codul de procedură civilă.

171. După **art.1604**, aflat la pagina 333, urmează o pagină greșit numerotată, care devine în prezent 333 bis, iar cea următoare 334 bis, numărătoarea finală modificându-se în consecință.

172. La **art.1608**, supunem atenției dacă eliminarea alin.(2) din vechiul articol 5-730 este benefică. Oricum, raporturile dintre mandant și mandatar sunt neclare, nestabilindu-se dacă mandantul se poate substitui mandatarului pentru realizarea drepturilor de creanță derivate din executarea mandatului și în ce condiții.

173. Dispoziția **art.1610** creează dubii asupra reglementării propuse, deoarece, achiziționarea unor bunuri în **nume propriu** de către mandatar, **înscrise** ca atare în registre publice, nu poate elimina prezumția *juris et de jure* că acestea îi aparțin și, deci, bunurile fac parte din patrimoniul ce poate fi urmărit de creditorii săi personali.

174. Dispoziția înscrisă în **art.1629 alin.(2)** este excesivă, fiind necorelată cu alte dispoziții din acest cod ori din cel de procedură civilă.

175. La **art.1753**, condiția stabilită de a domicilia în circumscripția teritorială a Curții de apel unde “fidejusiunea trebuie dată” nu este salutară economic, deoarece natura relațiilor speciale

care pot proveni din rudenie sau prietenie, nu se circumscrie ariei teritoriale a unei singure Curți de apel.

176. Dispoziția **art.1758 alin.(2) lit.a)** care consideră că bunurile situate în afara circumscripției teritoriale a instanței unde trebuie să se facă plata, nu pot fi luate în considerare pentru invocarea beneficiului de discuțiune de către fidejutor, apare ca vexatorie, valoarea unor astfel de bunuri putând fi superioară cu mult celor aflate în cealaltă circumscripție, și posibil a fi luată în calcul la stabilirea dreptului de a invoca beneficiul de discuțiune în cadrul executării. Propunem revederea textului.

177. Art.1769 ar trebui plasat înaintea art.1768 pentru a stabili condițiile preventive ca fidejutorul să nu facă o plată necuvenită.

178. Dispoziția **art.1836 alin.(1)** este criptică, neînțelegându-se sensul ei, presupunându-se că privește calitatea de creditor a debitorului, rezultând din vânzarea unor bunuri dintre cele ale sale de către un terț sau, potrivit alin.(2) privește indemnizația de despăgubire pentru unele bunuri asigurate. Considerăm discutabilă această soluție de insesizabilitate a acestor valori.

179. Art.1851 nu are decât un singur alineat, astfel că nu trebuie marcat ca alineat.

180. Cu referire la **art.1864**, în rândul 5, referirea la “arhivă” trebuie completată cu adjectivul “electronică”.

Această remarcă privește și **art.1181 alin.(2)**.

181. Pentru claritate, în **art.1182**, trebuie clarificat în ce calitate va figura în proces persoana care poate sta în proces alături de debitorul creanței grevate.

182. Toată materia Secțiunii a 7-a de la **art.1888-1894**, “garanțiile reale deschise” prezintă dificultate în a înțelege semnificația unei asemenea reglementări.

183. La **art.1929 alin.(2)**, soluția caracterului facultativ al citării nu este de dorit, pentru a se asigura cadrul de contradictorialitate necesar.

PREȘEDINTE

Dragoș ILIESCU

București

Nr. 229/12.02.2004